

N°. 43.

Birmdeenä 26. Oktober (7. November)

1870.

Maksa par gabdu 1 rubl.

➔ **Wahjas weefa lassitajeem, kas të drifku-nammä fawu lappu fanemm, to jettdeenas ne agraf ta tit no pulksten 4 pehz pufsdeenas warram isdalliht.**

K a h d i t a j s.

Karra sinnas.

Eelshemmes sinnas. No Ribgas: Kreewu ammatneeku-ortella eefwehtifchana. No Sallas draudjes: jaunās basnijas eefwehtifchana. No Behterburgas: tautas semmtohpibas fanahlfchana.

Ahrsemmes sinnas. No Schweizijas: bistapi nemmahs pahwestu noschehloht. No Franzijas: karra-sinnas un zittas kibbeles. No Italijas: kibbeles ar Rohmas walshs un t. pr. No Spahnijas: pahw jaunā kehina meleschanu. No Rihnas: pahw jaunu fleplawidu.

Zittas jaunās sinnas. No Leepajas buffes: pahw fcha ruddena laiku. No Warfchawas: pahw grahmatu-krachtuwehm preefsh ammatneefkeem.

Jaunalahs sinnas.

Ammats un skunste. Behteris un Eschaulste. Gohda-darbs. Lab-bibas un zittu prezzu tirgus.

Veeliffumä. Blintes tehws. Kahdas dohmas Afrikaneefcheem par fneegu un leddu Smeelku stahstini.

Karra sinnas.

Kad taggad iddeenas tahs karra-sinnas lassam, tad ir negribboscheem Franzija janoschehlo. Neeeen Wahzeefchu, bet arri zittu walshu sinnas to apleezina, ka Franzija tihri apstulbuse, fawä neleetigä lepnibä leelahs un turrahs, fur tat zitta semme, winnas weetä, fenn jau buhtu meeru no-derrejuse ar eenaidneeku. No tad tur turretees un leel-tees, kad flaidri redsams, ka wairs neso labbu nepanahs. Bet wai tad Franzija tit gluppa, ka wairs newarr eenaidneefam atturretees, tad tat Roschin-Rihnä, Metfklä, Uf-schihre, Stalijä un t. pr. wissur bijuse uswarretaja? Ka tad nu nē, bet taggadeji karra-waddoni tai wiffi blehschi, tee tihschi eenaidneefam padewuschees. Sedana, Strahs-burga, Mezze un wiffas zittas fkanstes par nandu Wahzeefcheem atdohtas — ta taggadeja gudra Franzijas wal-dischana fatta, — fawu nespehzibu aistahwedama. Gan

nu bij jadohma, ka, kad Mezze, ta stipraka fkanste krittuse, kad pats tas labbakais un pehdigais ihstems karra-spehks Wahzeefchu warrä krittis, ka nu Parihse arr padohschotees un meeru derreschoht, bet nelä. Englandeeschi raudsijufchi peerunnahht, lai pameeru taifoht, karra-rihtus pee mallas nolikdami, ka warretu prahhtigi farunnatees pahw meeru; bet Frantfchu awises us to atbild: ta effoht Englandeesfchu wiltiba, tee grihboht Bruhschus no fpaideem pestiht ahrä. Franzija effoht taggad to noslehpumu usgahjuse, ka aismaddiht prohjam tohs fweeschineekus, kas winnu teh-wischlu jau pa diweem mehnescheem apgahnobt. Tee fatta: „Parihse weenä weenigä deenä pahwwehrtufehs, ta ar leel-gabbaleem apbrunnosufehs un palittuse ne-uswarrama. Aprinku eefshwotaji 300,000 mobilgwardus gehrbuschu un apbrunnosufchi, kas labbat proht lautees, nelä eerihkoti karra-wihri. Mehs Giropai effam parahdijufchi, ka ne-effam wis mittejufchees buht Franzijuchi un ka keisera waldischana neisdeewahs wis muhs padarriht var bailigeem safkeem. Taggad Bruhscheem waijadsehs fawas bestaunigas uswarreschanas dahrgi aismalkaht, mehs winnus të Pariheses preefshä famihdihm. Mehs sinnam, ka to eefpehäm.“

Tä tee leelahs, un tomehr arr netruhst tahdu parteju, kas zittas waldischanas luhds, lai winneem palihdsoht pee meera titf. Bet neweenai partejai naw tas spehks, meeru derreht. Kahdahs, ka Franzija grihb dallitees us daschahm ihpafschahm walstehm. Jau no Marseljes isdaudfinata tahda sinna, ka ta pilkshehta Gambettu par tehwssemmes node-weju noteefajuse un apnehmufehs Marselji no Franzijas atschkirt un par ihpafschu republikas walsti eetaifihht, lo nosfaulfschoht par „Rohnes leiju.“

Tä tad nu nesaderreschana tur leeliffam walda winnu paschu starpa un tadeht newarr titf weenä prahhtä un us meeru dohmaht, lai gan daudj irr to, kas meeru grihb. Bet kad pee ta ihsta meera wehl tiks, woi gaidihhs, lamehr Wahzeefchi wiffu Franziju uswarrehs, — to wehl newarr nelä sinnaht. — Ka Mezzes,

tapat Strahsburgas aissahwetaji naw nekahdi glehwi wihriini bijufchi, to Wahzeefchi arr flanni ween apleezina un winneem ihstu farra-wihru gohdu dohd. Basehns Mezzè us wiffadu wihfi un fà ween spehdams, til ilgi turrejahs pretti, fà jau sinnams un kad nu beidscht nekàs wairè ne-bij eespehjams, fà til nomirt baddà, tad ween fteplawibas grehku bihdamees, prettineeem padewahs. Tapat bij arri wiffur zittur. Sinnams, fà pahr to gan jabrihnojahs, jo pasaulès stahstòs netur ne-useetcht lihdfigu farru, fur us-warretajeem tà isdeweès un fur til dauds eenaidneeku spehfa warrejuschi sawangoh. Effcht wairak fà 300,000 Franzuschi Wahzeefchu wangòs. Dauds no teem wirfneeeem un generakeem, fo Wahzeefchi us gohda-wahrda atlaidufchi brihruus, nahkcht atkal atpalkat un luhdscht, lai winnus nemmoht atkal wangòs, jo Frantschi winnus speeschoht, sawu gohda-wahrdu pahrfahyt un atkal farrà eet prett Wahzeefcheem, fo fchee taf newarroht darriht. — Pahr wiffu, fo lihd fchim Wahzeefchi uswarrejuschi, Mezzè ta pahrafa un pateefi neuswarrama flante effcht, — tapèhz arr Franzuschi pahr to dikti behdigi palittufchi un Basehnu bes mainas noturra par wainigu. Tè Wahzeefchi sawangojuschi 173,000 wihrus, stary furreem 3 marschaffi un wairak fà 6000 offizeeri. Pahr zittahm farramantahm wehl naw nekahdas flaidras sinnas gan tapehz, fà no fchejenes nelo neweddihè prohjam; jo Wahzeefchi ir fcho flantti gribb paturrecht preelfch fewis, lai us preelfchu jo labbi warretu pretti atturretees Frantschu usmahfchanahm. Sinnama leeta, fà lihd fchim arr Wahzeefcheem warren dauds krittufchi, jo ne-effcht gan drihè neweena familija, fur neubtu truhwe un dffika noftumfchana pahr sawejeem, jo pehz Pruhfchu littumeem wiffneem wihriifneem pawalstneeeem waijag farrà eet. — Pèhz Mezzès uswarrefchanas tuhlin fehninisch frohna-prinzi un prinzi Karl Friedrich ezehlis par feldmarschalleem un generali Mollke grahfa lahrtà. Rahds gohdòs grahfam Bismarkam tiks, tas wehl naw sinnams. Bersalje zittu wahz-walstu ministri weenprahrtigi nofpreedufchi, Pruhfchu fehninam peelitt keisera gohda-wahrdu. Badenes un Hessu waldischanas paraffiijufchahs, fà winnas arri peestahjahs pee Wahz seemeta-walstu beedribas. Wiffi Wahzsemmes walbineeli tittufchi usluhgiti, pee pehdejas norunnas. — Pruhfchi jeb Wahzeefchi, fà awifes fluddina, nu til wiffwairak stahw ap Parihfi, to gan labprahnt negribb bombardeereht, bet meeru derreht, kad til ween Frantschu waldischana us meeru dohtòs tahdà wihfè, fà winni to meera-derrefchanu warretu peenemt. Taggad, zit sinnam, Frantschu ministeris Thiers effcht Pruhfchu lehgeri fuhlihts, pahr meera-derrefchanu farunnatees. — Stahsta arr, fà Garibaldim effcht raifes ar lattotu preestereem, fas winnu usflatta par tahdu, fas dumpineeks bihis prett pahwestu un tadeht winnu, fà no basnijas isfchirtu, nemas negribboht par Franzijas glahbeju peenemt un winna pawehleschanahm flauhft. Arri zittreijejs dumpineeku wirfneeks Mazzinis, til fo no zee-tuma wakkà tizzis, aigahjis us Franziju, farra-pulfus waddiht prett Pruhfcheem. — Keisera Napoleons fchehlojees, fà winnam wahjigam buhdamam Wahzsemmes gaisf ne-effcht paneffams; gribboht drihè aiseet us Elbas fallu, Widdus-juhrà. Stahsta, fà keisereene Egenija us Wilhelmshöhe pilli pee keisera abraulufe, un marschallis Basehns arr tur nogahjis, laitam pahr sawu fuhru likteni stahstih. — Pahr Mezzès padohfchanohs Baireefchu fehninisch, pa telegrafu no Pruhfchu fehnina sinnu dabbujis, tam par to nofuhrtija sawu pateizibu un teiza: „fad muhsu pehznahamee tohs teizamohs uswarrefchanas-darbus pahrfattihè, fo Wahzu farra-pulki sem fuhfu waddifchanas parstrahdajufchi, tad tee pehz ihstas tafnibas fuhf nosauts par „Wilhelmu to uswarretaju.“ — Tè wehl peeleekam tahdas ihfas sinnas no farra-lauka. No Berlines, 18tà

(30.) Oktober. Bismark's sinnojis, fà Novembera pirmàs deenàs eefahfchoht Parihfi bombardeereht. — No Tuhr pilzfehtas melde, fà meera-parteja tur arween paleefcht leelata. — Pee Montero, 7 juhdses no Parihfes, Wirtembergeefchi kahwufchees uswarredami. Frantschi tè pasau-dejuschi weenu mitralehfi, 1 leelgabbalu un 100 wihrus. Tad wehl 5 offizeerus un 297 mobilgwardus Wahzeefchi sawangojuschi un 300 tautasgwardem farra-cerohtfchus nonehmufchi. Wahzeefcheem trittufchi 10 saldati, un 1 stabsoffizeeris, 1 leitnants un 40 saldati erwainoti. — No Tuhr p., 19tà (31.) Oktober. Waldifchana sinno, fà Dischong pilzfehtu 12,000 Pruhfchi apfehdufchi. Preelfchpilzfehtàs kahwufchees no pulksten 9 pr. pufsd. lihd pulksten 4½ pehz pufsd., us fo tad pilzfehta tiffuse bombardeereta. Frantschu kommandants redjejis, fà atturretees wairè newarrefchoht, effcht ar saweem pulkeem no turrenes atkahpees. — No Bersaljes, 19tà (31.) Oktober. Thiers no Parihfes atkal atnahjis Wahzeefchu lehgeri. — Generaka v. Werder pulka preelfchagahjeji 27tà Oktober Grai aptuwumà usgahja eenaidneeku pulkus un tohs safahwa tà, fà tee behga prohjam, un 13 offizeerus, fà arri 500 saldatus winneem nowangoja. — Parihseefi ar sawu waldischana Tuhr pilzfehtà fajinnajotees til ar gaisa-balloneem sinnas laifdami. Pruhfchi daschus ballonus nofchaujoch gan semmè.

Cefschsemmes sinnas.

No Rihgas. Swehtdeen tai 18tà Oktober Rihgas Kreewu ammatneeku-artellis eefwehtija sawu beedribas mahju. Schis artellis, pahr fo sawà laikà jau effam sinnojufchi, fabeedrojees us to, strahdneeeem darbu flappeht, ammatneeku buhschanu fehmeht un truhfumu zeesdameem beedreem, winnu atrainnehm un bahrineem palihdscht. Arri ammatneeku floblu un bohdes preelfch sawu prezzu nolifschanas winni gabdashoch un t. pr. Jau pehrna gadda eefahfumà daschi Kreewu wihri fcho darbu bij eefahfufchi un 15tà Janwar f. g. winnu littumi tikfa apstiprinati. Refenn winni no Kertowius lunga to mahju pirkufchi, fur taggad sawu beedribas nammu dibbiaaja. Arri muhsu Latweefchu beedriba fcho arteffa beedribu apfweiznadama, eefwehtifchanas deenà no sawas pufses tai dahwinaja fudraba bikkeri.

No Sallas dr., Rihgas rahs aprinki. Schi draudse 18. Oktober eefwehtija sawu jaunu Deema nammu. Us preelfchu pahr to dohfin pilnigafas sinnas.

No Pehterburgas. Tautas semmehpibas beedriba 10tà Oktober sawu primo ruddens-fanahfchanu noturrejufe. Tè kahds lungs, Ragosin wahrda, lizzis preelfchà daschadus padohmus, kahdus zittàs semmès bruhkejoch, ar fo leeku dferfchanu taubihm gribb atraddinahnt un stahstija pahr kahdu jaunu padohmu, ar fo Belgija gribboht fchai negantibai pretti atturretees un tas padohms, jeb ta sahle effcht tahda, fas wihnam atnemmoht to spehku, fas zilwela meesai flahdigè. To effcht kahds lungs, wahrda Hal, isgudrojis, un tas effcht wehl winna nosleh-pums ween; bet Belgeefchu waldischana jau ezehlufe kommissioni, kam to buhs ismelleht un pahrbaudiht. Pèhz ilgas spreeschanahs komiteja palikka pee ta: fà ne leela afzise, nedf pawairotas fchenku

nodohschanas, nedj dsehreenus pahrdohdamu weetu pamafinaschana, ne arri krohgeschanas laika pahfinafchana woi teefas darrischanas, ar lo tabs gribbetu reibstamu dsehreenu andeli sawaldihst un dsehrajeem to atraut, — nelo nepaspehshohst dserfchanu masinaht, kurras ihsta fakne effohst meflejama eefsch ta, ka kauschu lablshschana knappi eet us preefschu un ka teem truhst labba, baggata pahrtikka. Tadeht dserfchanu masinaht weenigais padohms effohst tas, kad gabdajohst pah kauschu lablshschanu, kad wairojohst mahzibu un taupibu, preefsch ka jadibbina taupischanas-lahdes un zittas tahdas eeriktes, kas kauschu prahstu mohbina us lablshschanu dsihstees. Arri tahda wihse warroht schai leeta lihdscht, kad schenkos pakautu ir zittus dsehreenus pahrdohst, ka arri ehdeenus un kad teem gabdatu zittus winneem saprohtamus laika-kawektus, ka kauschu teaterus un t. pr. — Komiteja nospreeda, bes ta wehl us preefschu finansministerijai sinnu doht pah to Haka padohmu Belgija. — Gan warr to tizzeht, ka laudis pee labbalas gaismas tikfuschu un labbaki pahrtikfuschu buhdami, to nezilwezigu pildischanohs atmettihs; bet netruhst taggad un netruhst laikam arri us preefschu tahdu, kas, lai gan labbi pahrtikfuschu un lai gan arr labbi mahzitti, tomehr lohpiškai dserfchanai padewuschees. Ne tee ween paleel par schuhpahm, kas rupjo brandwihnu dserr, bet arri tahdi, kas wissfalkako un dahrgako wihnu strehbj. Un ja us wisseem stuhreem un wissos kaltos dsehreenu bohdes nebuhtu, tad daschs labbais darba-wihrs kahdas kapeikas wairal pahrnehtu mahja.

Ahrsemmes sinnas.

No Schweizias raksta, ka turrenes 5 biskapi arri no sawas pusses pahwestam noscheloschanas grahmatu rakstijuschu, duhres rahdidami Italeescheem, lo nosauz par „basnizas laupitajeem.“ Bittā weeta preesteris spreddiki turrejis pah pahwesta nemaldibu, bet tam no draudses waldischanas tizzis peeteikts, ka lai us preefschu pah tahdahm mahzibahm kluffu zeesch. Wehl zittā weeta preesteris karra-wihreem un winnu mahzitajam negribbejis pakaut sawa basniza Deewa wahrdus turreht, pirms no biskapa brihwiba ispraffita; bet te arri pilsehtas waldischana tam atteikuse, ka ta ne-effohst biskapa darrischana, bet pilsehtas waldischana un ta buhschoht basnizu atwehrt, ja preesteris ar labbu neklausischohst.

No Franzijas. Ka Mezze, ta warrena un stipra fkanstes-pilsehta Wahzeescheem padewusehs, to sinnu wisspirmal telegrafs mums atneffa. Ka schis notikums uswarretajeem leela wehrtiba stahw, to arr neweens neleeds, un ka tas ta notiks, to jau preefschlaika warreja paredseht; jo kad Sedana un Strahsburga Wahzeescheem bij rohka krittuschas, tad Mezzei arr bij jakriht. Jo kamehr tabs zittas pilsehtas Wahzeescheem nebij rohka, kamehr wehl arween warreja notikt, ka teem apsehsteem kahdureif warreja isdohstees Pruhscheem islausteas zauri un ar

ohtru armiju saweenotees, un tad reisā Pruhscheem uskrist. Bet nu taggad tas wairs newarreja isdohstees, jo nu us wissahm puffedm Wahzu armija scheem bija preefschā un pah wissahm leetahm teem apsehsteem leels pahrtikas truhlums bij peegahjis. Baschens jau deesgan bij isprohwejees, Wahzeescheem jeb apsehdetajeem zauri isspeestees, bet tas nelad nebij isdewees, til ween ar katru reisi labbu pulzianu no sawejeem pasaudeja. Tadeht nu arr taggad, kad 9 neddetas ta eeflehgiti bij isturrejuschu, Baschens nopratte, ka ilgaki wairs newarroht, jo kad arr eedrohschinatohs Wahzeescheem zauri speestees un kad tas arr isdohthohs un tee lihds Parihsei aistiktu, tomehr tad arri teem nefas labh nebuhtu zerrejams, jo tad tee buhtu stary diwejahm Wahzu armijahm tikfuschu, prohti stary to, kas Parihsi aplehgerejuschi un stary to, kas Mezzei aplehgere. Ka tad nu klahthohs? Tad til pa welti ween wehl dauhs affinis islectu, Parihse eefschā netiktu un heidscht taf wehl kristu Wahzeeschu warrā, — tadeht nospreedis labbal tepat padohstees Wahzeescheem. Sawu karra-wihru gohdu deesgan bij glahbis un tehmujemmei deesgan kalpojis zaur to, ka til leelu Wahzu armiju noturrejis te ka peefectu, ka ta netikka wis tahkat, karra-darbus zittur strahdaht. Tadeht nu 12tas (24.) Oktober wakkarā no Baschena grahmata atnahkuse Wahzeeschu lehgeri, zaur lo tas luhdsis, lai nowehletu ohtrā deenā winnu generalim Schangarnihram (Schargarnier) te lehgeri atnahkt sarunnatees. Wahzu schejenes augtakais karra-waldineeks prinzis Friedrich Karlis to wehlejis un teizis, ka ohtrā deenā pulkst. 11 diwi offizeeri lehgera preefschā winnu sagaidischohst. Sinnamā laikā generalis wehl tur nebijis, bet wiss tas plazzis preefschā mudschejis ween no neapbrunnoteem Frantschu saldateem, kas nahkuschu tur laulā pee Wahzeescheem kartuppelus un sirgu barribu mefleht, ka tee jau ikdeen' darrijuschu. Wahzu offizeeri gaidamu generali te neatradduschu, gabjuschu lihds Frantschu waktihm, sinnam, ar baltu karrogu rohka, fur tad arr drihs gaidamo fatikfuschu. Tas generalis, firms wihrs un 80 gaddus wezs buhdams, brauzis braufschu un luhdsis, lai winnam wehloht lihds Wahzeeschu lehgeram braukt, jo kahjahm eet nespehjoht. To tad arr wehlejuschi un pee lehgera nonahkuschu, tam azzis aissehjuschi un to pee printfcha nowedduschu, fur tee lihds 1½ stundas sarunnajuschees. Tad winnu atkal lihds ratteem pawaddija; bet wihrs bijis dikti behdigs un winsch beidscht fazzjis: „Wehs krihtam, bet ar gohdu. Es wehlu Sums, mihti lungi, ka lai Suhh un neweens kreetis saldats nepeehshwotu to, kas ar mums noteef.“ To isfazzjis, tas gauschi raudajis. Tad atkal ar aisseetahm azzihm tizzis aissewsts lihds lehgera gallam, fur eerandijis to pulku kartuppetu razzejus no Mezzes un flawejis Wahzeeschu saldatas, kas winneem to pakaujohst. Ohtrā deenā weens generalis isnahzis fanemt tabs sinnas, pehz kahdahm winneem teef weh-

lehts padohtees, un kad tahs bijufchas tahdas pafchas, kà preefch Sedanas un Strahsburgas, tad palizzis lohti nifnis, bet taf nehmis gan libds us Mezzi, — fur tahs tad tiffa peenemtas un pehz tahm pafchahm wianni padewahs. — Franzijas taggadeji waldineeki, kà rahdabs, nemaf neproht isfchirt un fapraft, kas zilwelam eefpehjams un kas ne. Stahsta sinnas is Lühr pilsfehntas, ka tee Bafsehna padohfchanohs nehmuſchi par kaunu. Gambetta Mezzes padohfchanohs isfinnojis tà: „Bafehns muhs nodewis, winsch palizzis par eerohzi Sedanas uswarretajam un nodewis eenaidneelam Franzijas wiſſſtiprako ſfanſti. Schahds noſeegums ar teefas ſtrahpehm nemaf naw eefpehjams noſohdiht. — Buhſim mehſ gattawi pehdejohs uppurus tehwu-femmei neſt, turreſimees zeeti pee flawena dumpja farroga un neſtaufimees ſewi uswarreht!“ — Tà tad ta ſtipra pilsfehnta, kas 318 gaddus bijuſe Franzuſchu warrà, nu atkal krittufe Wahzſemmei atpallat. — Taggad Wahzu armija pee Parihſes paliks leelaka un to jo wairaf warrehs ſpeeft us padohfchanohs. Bittas ſinnas wehl to ſtahſta, kas israhda, kahda pahrtiffas trubziba teem Mezzè aplehgereteem Franzuſcheem pehdejà laikà usgahjuſe. Wahzu waktneeki, kas ahrpuff' lehgera ſtahwejuſchi, ſtahſta tà: 2trà (14.) Oktbr. tiffai kahdus 50 ſohtus no mums eeraudſijam kahdus 100 Frantschuſus. Teem nebij nekahdu eerohfſchu libds, bet tee tiffai ar rohlahm un ar lohleem ſahrpija kartuppetus no ſemmes ahrà; — rahdijahs, ka tee bij ditti isfalluſchi. Mettam ar rohku un tee nahza ſlahnt, tà ka ihſà brihdi jau 50 bij ap mums un wehlat libds 150. Bitti mahzeja wahziſki un mehſ gohdigi ſarunnajamees un brandwihnu usdſerdami, ihſten draugi palikkam. Kad waizajam, kà pilsfehntà ſlahjahs, tad atbildeja, ka ar pahrtiffu eijohnt ſlitti. Sirgu gatta gan teem wehl effohnt, bet ſahls itt nemaf, — tapehz tee peeleeohnt pipparus, lai taf garſchigati ſmekketu; maiſes tee dabbujoht us 3 deenahm 1 mahzjinu. Tee paſchi nu luhdsjahs, lai mehſ winnus nemmoht libds par wangneefceem; bet neapbrunnotus ſarra-wihrus ſawangohnt newarram, tadeht teem bij ja-eet atpallat. — Dhtrà deenà atkal kahdi 300 bij kartuppetòs, un tee tàpat luhdsjahs, lai winnus ſawangojohnt, to taf newarretajam darriht. Ja mums un ſcheem isfalluſcheem ta warra buhtu rohla, tad mehſ jau tè kartuppetu druwà meeru buhtu noſlehguſchi. — Tadeht Bruhſchu waldifchana, kà jau ſinnam, pahr promijantu tehwiſchi gahdijufe, to Mezzè weſt eefſchà, tad ta buhſchoht padewuſehs.

Vo Italias. Italeefcheem nu gan Rohma rohla, to par galwas-pilsfehntu wehlejahs nemt, bet taggad teem tadeht leels ſtrihdis, jo irr dauds, kas negribb wehleht, waldifchanas krehſlu us Rohmu pahrzelt; un pee ſchihſ newehletaju partejas effohnt tee, kas peederr pee waldifchanas ammata un arr kahda maſa datta no tautas pafchas; bet to, kas grib-

boht, lai Rohmu nemm par galwas pilsfehntu, effohnt dauds wairaf. Tapehz, ka ſtrihdis pahr to un dau-dji tam pretti, ka kehninſch pahwestam til leelas waktas gribb atkaut, — tiffuſchi tee taggadeji walſts runnas-wihri no ammata atlaisti un nu wehleſchoht jaunus, kas laikam ar kehnina noſazzifchanahm meerà palikſchoht. — Dauds jauni zilwefi no Italias ſlep-peni aiseijohnt us Franziju, kurroht prett Wahzeeſcheem; bet Italias waldifchana teem leel paflud-dinahnt to liſſumu, kas ſpreeſch, ka katriſ, kas bes ſawas waldifchanas wehleſchanas zittà walſtè kahdà ammata eestahj, woi ſarra-deenestu usnem, ſawas ſemmes birgera teefu paſaude un wairs nedrihſt atpallat nahnt. — Leels pulks rafbaineeku, kas libds ſchim pahwesta walſtè paſlehpufchees, taggad wairs newarredami tur patwertees, us Neapeles walſti atpallat eedami, teefahm rohka krittufchi un zitti arr paſchi padewuſchees no labba prahta. — Kà jau no agralahm ſinnahm effam dſirdejuſchi, preefch kehnina waldifchanas krehſla Rohmà bij isredſeta ta leela Kwirinala pils; bet pahwests, gribbedams israhdiht, ka winsch Rohmà effohnt tas ſaimneels, pils atflehgas panehmis ſawà glabbafchana un us durrihm wehl uslizzis ſehgeli wirſu. Kad nu ar labbu naw kahwees ſewi peerunnahnt un atflehgas atdoht, tad waldifchana liſſufe durris ar warru atlaust un ſehgeli nonemt. Un ſchi pils effohnt til leela un ruhmi-ga, ka tur ir diwi kehnini ar ſaweem waldifchanas-krehſleem warroht pilnigu ruhmi atrahnt. Rohmeefchi gauſchi nepazetigi gaida kehninu Rohmà pahrnahloht, bet wehl til ahtri tas newarretſchoht notift, — ja notifs, jo irr dauds to, kas ſtahw us pahwesta puffi arr. Til ween brihnums, ka Italias biſkapi winnam tahdi prettineeki, un tahdu rupju grahamtu ſwehtajam tehnam rafſtijufchi — kà preeſchejè Nri. jau peeminnejam. — Schinni rafſtà wianni pahwestam pahrmett, ka tas ar ſawu warru wiſſu labbu effohnt nomahzis, tà, ka paſchaj kriſtigai kattofu tiz-zibai til tas wahrds un ta ſihme ween palikluſchi, bet zits wiſs bijis no leela un t. pr. Redſehs nu gan, woi ſchee biſkapi un preeſteri ſew ihpaſchus tiz-zibas liſſumus zels un pahwesta hauſliba gluſchi atmettihs. — Pahwests ſawu konzihli atzeldams us wehlatu laiku, deesgan bahrgu ſinnas grahamtu is-laidis un Deewa, kà arri apuſtuku Behtera un Bahwila lahſtus uſtrauj teem, kas wianna pawehleſchanaſaplehiſſchoht, woi zittabi kà neewafchoht; un kad taggad konzihli newarretſchoht beigt ſchinni gaddà ta warras darba deht, kas Rohmai notizzis, tad tomehr wiſs paleekoht tà ſpehla, ka winsch ſawà grahamtà no 11ta April noſazzijis, un kà arri ta grehku atlaiſchana, kas taſ rafſtòs wehleta, tàpat paleekoht ſpehla, itt ka pateefi buhtu konzihle beigta un gawileſchanaſſwehtki pahr to turreti. — Laikam ſchee gawileſchanaſſwehtki bij noſpreeſti us to deenu, kad pahwests ſawus 25 gaddus buhs pabeidſis pahwesta-ammata.

No Spahnijas. Laikam nu Spahnieschi ween-reis few kchninu dabhuß un tas irr Italias kchnina ohtrais dehs Amadeus, jeb Aosta erzogs. Ne kur tam ne-effoht nelahdi eemesli zekta un zerre, ka Kortesu faeeschanâ neweens tam pretti nerunnaschoht.

No Kihnas. Jaunalahs sinnas no turrenes sinno, ka Kihneeschi ar warru atkal gribboht dohtees us krittitu lauschu waijaschanu. So pehz ta neganta darba, kas notizzis Tientsin pilssehtâ, taggad atkal notikkuse zitta sleplawiba, zaur to gan ne dauds, bet til weena patte zilwela dshwiba pohstita, tomehr tas sihmejotees us leelaku nedarbu. Taggad Nankingas wize-kchninsch nokauts. Sleplawa gan effoht fanemts, bet tas leebjotees isteikt, tadeht to darrijis; winsch til faktoht, ka debbesis tas nahwes-spreedums effoht nospreests un winnam pawehlehts to isdarriht un winsch pats effoht tadeht no padebbescheem us semmes nokrittis. Bet schi leeta effoht tahda: wize-kchninsch nomannijis, ka Kihneeschi atkal faitaijuschees krittiteem usbrukt un tadeht winsch wissu ta eetaisijis, ka tohs no ta aplama darba warretu noturreht; par to schee nu pee winna ta atreebuschees. Bet kad nu tas prahtigs wihrs krittis, tad dohma, ka ihpaschi missionareem effoht tur Nankingâ bailiga dshwe. — Bahr to sleplawibu Tientsin pilssehtâ wehlahas sinnas stahsta dikti breefmigas leetas, kas parahda, ka tahda paganu tauta nilnaka wehl nelâ plehsigee jwehri. Ihpaschi tahm ta nosaultahm firdschehligahm mahsahm jo breefmigi bijis jazeesch, jo tahm schee drehbes no meefas ar plehschanu no plehsusch, tad azzis isduhrusch, un winnu meefas gabbalos sakappajusch, — ta ka no winnahm pehzal til atraddusch, fadeggusch, gattas strehki un kaulus. Tai jaunai Kreewu gaspaschai, to ahypuff' pilssehtas nokahwusch, laikam to grebsenu deht, pirski bijusch nogreesti, rohla pahrlausta un gihmis fagraishts. — Arri tahs wehlahas sinnas leezina, ka kattotu preesteri dauds wainigi pee tahs nelaimes, jo winni neween wissus atgreestohs Kihneeschus turrejusch, par Franzijas pawalstneekem, bet arri usdewusch, atgreesteem Kihneescheem famelleht behrnus, kam apgahdataju naw, un tohs us missiones-skohlu west, audsinabt. Lee famelletaji, ka israhdotees, neween preefsch missionareem, bet arri preefsch negohdigahm mahjahm falassijusch meitenes, un kad Kihneeschi tohs twehrusch, pee schahda nedarba, tad tee aisbildinajusches ar to, ka winni wissu to darroht preefsch Franzijas missionareem. — Protestantus tee ne-effoht kahwusch, bet tillai aplaupijusch, un kur pretti turrejusches, tur tohs fittusch. — Franzijas wehstneeks par atlibdschanu no Kihneeschu waldischanas pagebrejis: 1) ka Tientsines gubernatoram buhs galwu nozirst; 2) 4 mill. mahrzinas sterlinu maksabt par skahdes atlibdschanu un 3) 5 gadus atkaut Frantschu warrâ Tientsini un Takuslansti. Sa to nedarrischoht, tad Franzija nahlschoht wirsu ar larru.

Bittas jaunus sinnas.

No Leepajas puffes, tai 18. Oktober. Pehz jauka fausa Septembra mehnescha eestahja Oktoberis leetainschs un drehgns; bet lohpiini wehl gannibas atrohn barribu to deenas baltuminu. — 4. Oktbr. noswinnejahm ptauschanas swehtkus Deewam pateidami latris par faru no Deewa winnam preefschirtu ptaujumu. — Ne retti kahdu gabdu til dauds seemeka blahsmas (Nordlichte) irr peedsihwotas, ka scho waffaru un ruddeni. 12ta un 13. Oktbr. walkara, prett pulstems 7neem, kad jau fenn deenas gaisma nobeigufees, eestahja tahds gaischs laiks, ka dohmatu, mehnesch spihd pee debbes, bet mehnescha nebuht tad ne bija. — To been', tai 12. Oktober, til jaunus mehnesch eestahja un debbesi apklahja mahkonu dekkis. Warrbuht ka atkal seemeka blahsmas to leelu gaischumu padarrija; bet arri mohdigi — abbus walkarus wischlin warreja rihta puffe, pee debbes mallas, itt semmu pamanniht farkanumu spihdam. — Tadeht, ka debbesi mahkonas sedsa, ne warr sinnabt, kahdeht tee gaischee walkari zehluschees, ka ne; warrbuht no seemeka blahsmas, warrbuht arri ne. Dabbas pratteji to gan sinnahs! — Leepajas dselsu-zekta darbs eet ar ahtreem sohkeem us preefschu. — Jau nesenn pahrbraufusch, ar twaika-ratteem par Wentas un Wahrdawas uppehm Leischds. Warreni un stalti tilti schihm leelahm uppehm tohpohht taifiti. — Teiz, ka neubshoht ilgi, ka weenas fleedes jau buhschoht wissam zekkam no Leepajas lihds Etahni noliktas un warreschoht pahrtahm braukt. — Telegrafa drahtes zekkam blakkam jau arri liktas un laischoht jau sinnas. —n—

No Warschowas raksta ta: Lohiti labba un wissur wehlejama irr ta labba eetaisichana, ka taggad te preefsch ammatneekem irr dibbinatas grahmatu-krahtuwes, kur nabhagali laudis pa wolti dabhu grahmatas leeneht preefsch lassischanas. Sinnams, ka grahmatas wissas tahdas teel sagahdatas, kahdas preefsch teem lassitajeem geld; irr arr lassitaju deesgan un warr fazziht, ka kautinu dshwe paleet dauds gohdigala. — Pirma grahmatu krahtuwe dibbinata 1861mâ gadda un tai jau effoht 1529 grahmatas. — Arri muhsu Nihgâ ammatneeku beedriba leelu grahmatu krahtuwi sawahkuse, kur wiissi, kas pee beedribas peederr, warr grahmatas, ka arri awises, kahdas ween patiht, pa wolti dabhuht lassiht. Tapat arr muhsu Latweeschu beedriba dshrahs latwisku grahmatu krahtuwi preefsch lassischanas eetaisicht. Wes ta diwi Latweeschi, brahti Busch, lassamu grahmatu krahtuwi jau atwehrusch, kur par lehtu maksu wifadab lassamas grahmatas warr dabhuht. — Lai Deews pee schahda darba palihds wisseem, jo tas jau pilnigi panahlt, ka skohlas un derrigu grahmatu lassischana lauschu prahtus apgaismo un labba zekta warda.

Jaunalahs sinnas.

No Berlins, 22ta Oktbr. (3.) Nowbr. Thiers wal-

far farunnajahs ar fehniau un ar grafu Bismarku, dohma, la schodeen buhshocht norunnacht us 20 deenahm pameeru un la fehnisch atlaidischotees no tabs pagehreschanas, farraspehtam ee-eet Parihsē. Pa to laiku Mezzes apsehgereschanas armijai pawehlechts Seemeta gubernijas apstahnt un to tā nosauktu Loahres-armiju, la arri Garibaldeeschus, fur til fateel, nemt preefschā.

— 22trā Ottbr. (3. Nowbr.). Waldischanas awises spreesch, la laifam jau nahkofschā walsis runnas-deenā runnas-wihri no wiffas Wahzsemmes buhshocht kohpā.

No Wilhelmshöhe, 12tā Ottbr. (3. Nowbr.). Kad Bafchens schē bij eereisojē, tad wiasch reisu reisahm labbu brihdi farunnajahs ar to schē buhdamu feisereeni Eigeniu. Wallar arri tee marschalli Kanrobehr un Lebeff lihds ar generali Sangajehr tē atreisjoja.

No Brisseles, 18tā (29.) Ottbr. No daschahm Belgijas pilsehtahm eet wesumi ar pahrtillas prezzehm us Mezzi.

No Londones. Us to beidsamo rakstu, lo lords Granwille Bismarkam laidis, no schā dabjujis tahdu atbildi, la Bruhshu waldischana no wiffas frids wehlotees meeru derreht.

— 19tā (31.) Oktober. No Kihnas stna nahfufe, la turrenes waldischana pawehlejufe Tientstnē 20 Kihneescheem tuhlin galwas nojirst un diwus leelatus waldischanas wihrus no semmes isdflht.

Ammats un skunste.

Skunstes un ammati, mahzibas wiffadās sinna-schanās, la arri technikā wiffōs pasaulēs stubrōs ahtrōs jeb lehnafōs sohtrōs eet us preefschu. Arri schē pee mums tahdu eeschānu un kusteschānu us preefschu nomannam wiffās kauschu klaffēs un fabr-tās, pee katra darba, katrā gaitā un katrā schahdā wai tahdā maisēs pelnischānas ammatā. Wai tam, kas atpaffat paleel jeb us weetas stahw un atpaf-fat flattahs! Bet lam nu tas wifs par labbu jeb par faunu warr buht? Ne til weenam ween jeb dascheem, bet daudseem jeb arr' wisseem. Scho taisnibu ne weens neleegs, kas ar flaidrahm azzim us preefschu flattahs un weenus sohslus eet ar sapraschānu un gudribu, ar laika waijadsihahm un laika garru.

Sinnadams un saprasdams, la tas daudseem ne til ween par patilshānu buhs, bet par ne-atgainamu waijadsihu un labbu, fawā ammatā ar leelatu skunsti un ismannibu darbotees, fawu rohfu darbus ahtraki, weiklaki un katram pastelletajam pehz prahta pagat-tawohht, ihfi falkohht, ammatam pascham, wianna meis-teram un laudim par gohdu un patilshānu strah-dāht, esmu apnehmees, wiffus fawus ammata-bee-drus — skrohderus — pa stundahm mahziht, la teem ihfā laikā (pawiffam kaddās 14 deenās) eerah-dischu wiffadu walkajamu drehbju greefchānu un mehrischānu pehz jaunās rehkinuma wihses, pehz jau-nalahm mohdehm un wiffadahm schnittehm, tā la arri to isstrahdashānu jeb techniku. Gan kattris to sinnahs un noprattihis, la schihis sinna-schanas schai ammatā irr tabs waijadsigalahs un swarrigalahs. Tadeht til tahf publejohs un zihthohs, lamehr eespehju us Wahzjemmi, prohti us Dresdenes pilsehtu tilt, fur ta weeniga mohdes-akademija wiffā Ciropā ee-risteta sem direktora G. A. Müller l. sinna-scha-nas un waddischānas. Tur tad arri pilnigi fawu

mehrkī panahzu un warru kattru zaur leezibas-rakstu un fawu taggadeju darbu no ta pahrlreezinahht. Wis-rahbidams us fawu isfluddinashānu M. w. N. 40. tizzu, la ne weenam tas nebuhs ihpaschi ja-isflaidro, la kattris ammata- jeb rohfas-darbs no grahmatas ween mahzihts newarr til pilnigs buht, la kad wiannu mahzamees un eenemmam to darbu paschu no mei-sterā eerahdoht un ar fawahm azzim noslattoht. — Kurra mahzitaja mahzibas neffihis redsamus augtus, ja arri wianna pascha darbi wiannahm nebuhs par runnadameem leezineeem? Mufsu deenās mahzi-bas-grahmatas un raksti dauds un daschadi iszektahs un iseet laudis, bet kahds irr wiannu mehrkis un wai wianni wiffi fawu mehrki arri pilnigi panahht? Deewam schehl ne wiffi un ne ikreis. Negribbu pahr to schē garri runnahht un spreesht; to kattris, kas to jau isprohwejis un kas dauds mas no tabs leetas proht, pats warr apkert un pahrspreest.

F. Schoop.

Pehteris un Tschaukste.

Tschaukste. Ah, Pehter, labriht! labriht! Nu tā klahjahs? Woi kahja jau weffela?

Pehteris. Labriht, brahl! Ka kahja man tag-gad weffela, to jau pats redsi, jo zittadi schodeen tē nebuhtu. Nebij wis weegli, septinas neddetas mahjā tuppeht un nelo nenopelniht. Woi tas ne-behdneeks, kas manni sabrauzā, to sinn, kahdas man mohkas bij jazeesch wianna nebehdibas labbad. Nu, lai Deews winnam peedohd, — es to jau aismirfis.

Tschaukste. Es wehl nemas flaidri nesinnuu, la tew ta nelaipe usbrucka.

Pehteris. Nu, tas bija tā: es neffu ais sem-mes-wahrteem us tahm jaunajahm mahjahm kahdam lungam jaunu galdu, lo no mehbetu magasihnas nehnam. Kungs wehl palikka paffat un es gahju us preefschu. Bet til to gahju no tahm ar kohleem apdehstiahm gatwehm zekkam pahri, tē kahds ohr-mannis jeb frakts-weddejs, kas tulschā lehnām brauzā, faweem sirgeem uszirta un tee sabihjuschees lehza ar stikki us preefschu, tā la azzumirkli bij man klahht un rittena rumba mannu kahju aiskerdama, manni no-rahwa garr semmi, — kahju ismeschgeja un wifs-garram ahdu nodrahsa.

Tschaukste. Woi tad tu to putnu nepasinni?

Pehteris. Kur tad man bij laika pehz ta ap-flattitees, — es tizzu, la wiasch braukdams arri to nenomannija. Un ta wehl laime; jo kad wiasch to buhtu redsejis, tad laifam buhtu manni wehl isgah-nijis klahht, la tahdi wihri to proht.

Tschaukste. To arr redseju schinni waffarā kahdā deenā, kad weens malkas-ohrmannis zaur stifts-wahrteem eebraukdams, brauzā zaur to welwi us muitas-namma puffi, fur ohtrā puffē paschā wahrteem preefschā kahds mahlderis bij fawas treppes peeslehjis un ar pehrwes spanni augschā witteja; bet

ohrmannis nenogaididams, lamehr mahlderis nofahpi un treppes atzell, brauza wirfû, apgahsa treppes, ta la mahlderis lihds nokritta semmê. Bet ohrmannis wehl ar rupjeem wahrdeem mahlderis fehfidams, aisbrauza probjam.

Pehteris. Woi tur zilweks newarreja gallu dabbuht krisdams!

Ischaulste. Sinnams. Ruppjiba un bestauniba tabdeem zilwekeem la lihds peedsimmuse. Pat isgahjuschas swehtdeenas wallarâ, tad Latweeschu beedribas-nammâ teaters beidsahs, lahds pahri fuhrmannu ahra stahweja un us brauzejeem gaidija. Weens no teem redsedams trihs feemischkas lahjahm garram aiseijam, sawâ pahrgalwiba fakka: „la jau tahdas Latweeschu fluntes, wiffas breeen lahjahm!“

Pehteris. Pah to wezzu suggu, kas ar spee-keem un rihtstehm apradduse, jau naw ko brihnitees, tad taggad speeki un rihtstes peelussuschî teem us pallakas rehkinu rassiht. Bet woi ta jauna pa-udse buhs zittada, to mas warru tizzeht. So lamehr knaukeem arr irr brihw schenki sawu glahst eemest un us eelas ziggaru suhkt, — tamehr daudf gohda neredsefim.

Ischaulste. Patt winn'reis Latweeschu beedribas preekschnammâ lahds wihrelis, lam, la rahbijahs, wehl deggons nebija faufs, muhsu wahrduis aistilla isjohbodams. Kad schis nu todeen' gluddenus swahrkus bij uswilzis, tad gan gribbeja pats ar sawu kaunu un dumjibu isleelitees, bet ar sawu dseesmu israhdija, la ne-effoht wis zihralis, bet tik- kai maitas-putnis ween.

Pehteris. Nu, tas arr' irr bijis weens no Lurbu walsts pawalstneekem. Ja patihl, warri paschu zuhku isgehrbt ar dahrgu mundeeru un pusch-foht ar pehrlehm, tomehr ta zittu neprattihis, ta rulschkeht un dubkôs wahrteetes.

Ischaulste. Redsamî jau deesgan irr scha laifa garra un dshwes augti pee wiffadu fahrtu zilwekeem. Gerunnajees ko par to, tad tew tee atbildehs, la taggad wairs ne-effoht wehrgu laifi; taggad brihweem zilwekeem effoht zittadi jadsihwo. Nu, ja tahdi tee brihwibas augti, tad — nu deen, es nesinnu, la tahdu brihwibu nosaukt. Schahdas brihwibas augtus nupat schodeen wehl us eelas dab-buju redseht. Salbats wedda us polizejn lahdu ammata-mahzekli un kwartalneeks jaunu seeweeti. Laudis stahstija, la abbi lohpa atrasti lahda lab-bakâ schuhpojohht. Laifam puifa ar saweem pezeem bij tizzis pee meistera makka un — tahdu bruhiti us eelas atraddis, sawas derribas dsehra. Schin-nis laifôs un scha laifa laudihm wajag wiffu eesahkt agri jo agri.

Pehteris. Nu, nu, brahl'. Buhs gohda-lauschu arr deesgan stary wiffadahm lauschu fahrtahm, tad tik riktiga audsinaschana un labba mahziba ne-truhks. Te pilsehtâ, sinnams, jau wiffadi farohdahs.

Ischaulste. Sinnams, es jau arr nefakku, la tahdu nemas naw un la nebuhs. Bet firds fahp, tad tahdas besdeewibas dsird un reds.

Gohda-darbs.

Dinaburgas-Warschawas bahnusi scho pawaffar' schahds notikkums gaddijahs, kas israhda zilweku mihlestibu. Saldatam bij jareiso lihds ar seewu un 2 behrneem pa dselsu-zekku. Salbats bij nopirzis biljeti un jau sehdeja waggona. Seewai bij ihpa-scha kibbele; papihrs bij wajjadfigs, kas israhda, la drihst lihds braukt; ohtrahrt naudas truhka, ko par brauffchanu aismalsahht. Kamehr nu pehz ta papihra skraida, beidsama sihme dohta: lokomotive schwilp us probjam-brauffchanu un — biljetes netohp wairs pahrdohsas. Saldatam jabrauz us deenesta-weetu probjam, un seewai japaleel lihds ar behrneem, no wihra schkirtai, Dinaburgâ. Seewa brehz un waimana, lai pagaida; bet wolti! Te islez no waggona Kreewu pallawneeks, no Bahden pilsehtas nahdoams, dohd sihmi un luhds, lai ratturinda wehl gaida. Norauj sawu zeppuri, eemett 10 rubtus eeffschâ un usajina zittus reisneekus, lai pal-kak darra. Uzsumirkli 90 rubti irr lohpa, kurrus tas seewai preekschautâ saberr; tad pallawneeks wehl apgahda biljeti un eeleel seewu waggona. Seewa, no preekeem pahraemta, nesinn la pateikt! Lokomo-tive schwilp un laimiga familija brauz preeku pilna sawu zekku. Gohdsirdigais Kreews ta darrijis! Kaut atrastohs stary zittahm tautahm arri tahdi gohda-wihri, kas saweem lihds- un tizzibas-brahkeem parahda tahdu mihlestibu. — Id.

Labbibas un zittu prezzu tirgus,

Rihgâ, 23. Oktober 1870.

Makka ja par:

$\frac{1}{3}$ tschw. jeb 1 puhru kweeschu	4 r. — k.
$\frac{1}{3}$ " " 1 " rubsu	2 " 60 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " meeschu	2 " 15 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " ausu	1 " 30 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " rupju rubsu miltu	2 " 20 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " bihdeletu rubsu miltu	3 " 50 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " kweeschu miltu	4 " 50 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " meeschu putraimu	3 " — "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " grifku putraimu	3 " 40 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " ausu putraimu	— " — "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " firnu	— " — "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " kartuppeku	— " 90 "
$\frac{1}{3}$ " " 1 " seena	— " 30 "
$\frac{1}{2}$ " jeb pohdu dseljes	1 " — "
$\frac{1}{2}$ " " " appinu	— " 95 "
$\frac{1}{2}$ " " " sweesta	5 " — "
$\frac{1}{2}$ " " " tabata	1 " 45 "
$\frac{1}{2}$ " " " krohna linnu	2 " 50 "
$\frac{1}{2}$ " " " bralla	1 " 30 "
10 puddu jeb 1 birlaw. krohna linnu	40 — 50 " — "
10 " " 1 " bralla "	37 — 39 " — "
1 muzzu linnu fehllu	8 " 50 "
1 " fikku lasdu muzzâ	14 " 50 "
1 " egku muzzâ	14 " — "
10 puddu (1 muzzu) fartanahs fahls	6 " — "
10 " " " rupja baltahs fahls	— " — "
10 " " " smalkas baltas fahls	6 " — "

No zensures atwelehts.

Rihgâ, 23. Oktober 1870.

Atbildevams redaktehrs A. Leitau.

Sluddinafchanas.

Zeenijameem semmju laubihm darru sinnamu, ka mans pahrodhamu gramatu-krahju m's taggad irr pilnig's un ka warru doht wiffadas latwiffas gramatas, lahdas ween irr dabbujamas. Eirgus irr nenodigejams un tas riltigais un trem, kas leelafas partejas us reisu nemm, dabbu lahdas prozentes lehtaf. Te arri dabbujamas dseefmu-gramatas, flaihti eefetas un arri prostafas, no 1 libds 2 rubleem. **Ernst Plates**, pee Behtera basnijas, Rihga.

Kalzenawas draudjes-flohlä (Zehlu-apriufi) flohlmeistera palihgs, kas Wahju- un Keewu-wallobu mahjht mahl. Warr weetu dabbuht. Wahzifchanas-lails irr 6 mehneschi. Malsa par to laitu irr 50 rubli bes tabs zittas ientfchanas un aploppschanas, to palihgs no draudjes-flohlmeistera dabbu. Kas us to weetu gribb nahlt, teel luhgts, 12. Nowember preefschpufsbeneas ar wajjadfigeem aplezinafchanas ralfteem Kalzenawas draudjes-flohlä peeteittees.

Weens kalejs,

kas sawu ammatu labbi saproht, warr pa nahlofcheem Furgeem weetu dabbuht Wahrenbrot muishä, Friebrichstattes jeb Jaun-Jelgawas aprinki.

Weens pecna-mohrdernuecs wajjadfigs lahdä muishä Rihgas tuwumä, kur 70 gohwes. Statdrakas sinnas isdohs Ohgred dsel'-zetta statfionä. 2

Meitas, kas wehrpjamu mashini proht strahdabt, warr weetu un darbu dabbuht tai lohtwillas wehrptuue pee **J. C. Neungiq** un beedr. 1

Kas behrnus gribb Limbaschds flohlä doht, warr no jauna gadda 1871 us kosti jeb eefsch kohrteta us lehtaf salihgfschanu un labbaf aploppschanu weetu dabbuht **Kabense** e nammä, kur agrati Frieich lunga flohla bij. — Klachtas sinnas dabbu tai paschä nammä pee madame **Wernus**. 1

Wisseem saweem andeles draugeem un semmju fainneekem darru sinnamu, ka arri schinni gaddä linnus un sehllas pirtschu, tabehlt luhdsu, laifchahdas prezjes pee mannis weed' un apfohlu to labbafu tirgu, riltigu fanemfschanu, pee ka neweens welti netike uslawehs. Aneles darbu pat's strahdashu.

J. C. Schulz, aneles wahrs: „jaunais melderis.“

Latw. lassifchanas biblioteka

brahteem **K.** un **M. Busch** Rihgä, leelä Smilfschu-eelä N 37, warr wiffadas Latweefschu gramatas lassifchanä dabbuht no pullfi. 9 preefsch pufsbeneas libds p. 7 wallarä, Swehtdeenäs no p. 3-6 pehz pufsbeneas. Malsa: par gaddu 2 rub., par pufeg. 1 rub., par 3 meh'n. 50 lap. un kas us gabbaleem laffa, 3-5 lap. gabbalä par neddefu. 2

Agelklainä, Lehgera-eelä N 44 teel pahrodhas: weena kalescha, weenas kammanas un zitti branjami rihli, ka arri diwi firgi ar ichirrahm.

Taurup muishä, wihgas kreise un Madlinnas bas. dr., tiks schogadd' semneku-mahjas pahrodhas, kas Furgudeenä 1871 par ihpafschu usnemamas irr. Klachtas sinnas irr panahkamas pee Taurup muishas waldischanas. 2

1870. gadda ruddeni.

Waisligus anglu-kohtus, ka: ahbeles-, dum-behru-, pluhmu- un firfchu-kohtus, — anglu truhmus, ka awenu-, stikkenu- un Jahn-ohgu-, mil-fenu semmen-ohgu un flohstinu-stahbus pahrodohs ffunstes- un aneles-dahrsneels 1

S. Goeppinger, Rihgä, Kohp-eelä N 5.

No Polizejas atwehlehts. Drillehts un dabbujams pee bilfschu- rn gramatu-drillektaja **Ernst**

Cewehrojams.

Wisseem saweem aneles draugeem un lauzineekem zaur scho darru sinnamu, ka mans brachlis Martin Pehlfchen pee mannis wairs naw andele un ka tabs sluddinafchanas par linnu un linn'-sehllu andeli eefsch „Wahjas weefa“ fennakeem nummureem, kas irr paraktitas ar „Martin Pehlfchen. A. Dauge“, nestahw nekahda saweenoschanä ar mannu andeli. Täpat es sawus aneles draugus lubdsu fargatees, kad us mannu wahrdu, zaur nepasifstameem zilweleem, teel linni jeb linn'-sehllas pirtti, jo irr raddufchees Rihgä laufschu-krahpeji, kas andele mannu wahrdu pee linnu un linn'-sehllu pirtfchanas bruhle. Wiffas mannas sifmes irr paraktitas:

J. Pehlfchen, (Raisht).

Mans tobrtelis irr Behterb. Abr-Rihgä, Kalku-eelä Nr. 31, un es nelur zittur neleeku no mannim pirttus linnus jeb linn'-sehllas nowest. 2

Jahn Pehlfchen.

Zehlu pilsmuishai irr 7 mahjas, turreem Furgds 1871. gaddä rentes funraktii beidsahs, pahrodhami. Klachtas sinnas pee muishas waldisch.

Basnijas-tungi, pehrminderi un draudjes loh-zekli, kas wehletohs, jawahm basnijahm, par goddapeeminnu un preefsch isgreinoschanas, flaitus apfettitus krohna-kulturus apgababt, warr par pufswehrtibas, to winni malfajufchi, pirtt dabuht un apstaititres Rihgas Latweefschu beedribas nammä, pee Schweizera.

Strigu-, gohwju-, strengu, diheles- un atkaf-kehdes no ilweena resnuma, turras daufs labbafas un gelbigafas ne ka linnu- un fannepu-faites, ta arriisan tee appalee, ar elju un fwez-zehm dedsinamee laidaru-, kleshtes- un rijas-luturi ar peederrigeem bohmwillas dalteem teel pahrodhti tai

J. Redlich

gruntigä

Englischu magasifhne, Rihgä.

Man atkal par jaunu no ahrfemmes atfufhtitas **armonikas**

ar 6, 8 un 10 oktawehm, ka arri konzertinas ar 28 balfsim, — un pahrodohu par lehtafu tirgu. **D. Frey, Walmearä.**

Baudeet bruhno allutinu, baudeet, To ka lihgawinu fluhpfeet, glaudeet, Helawejeet brandawihnam usfajzht! Gan schis arri sawu labbu darea, Tomehr eefschä winnam wella warra, Winna launu dabbu mannam ohtru rih; Bet kas labbu allu zeen' un bauda.

Rai us tejen ainahl ween kad jauda Kalk- un Rungu-eelas stuhra pagrabä, Kleina lunga nammä ohtra nummurä, Kur no abbahm eelahm eefschä teelam, Katram weefim glahsi preefschä teelam:

Tauki puttomu, lehtu, smekligu Salwatoru, pohrtallu, wai bairifschu! f. J. 1

Petroleuma- un ligroang-lampas,

kas preefsch fainnezibas lohti dertigas, par lehtu tirgu pahrodoh 1

J. C. Martinoff, Rihgä, Sinder-eelä N 4.

Wisseem jakt's zeenitajeem un eerohtschu draugeem darru sinnamu, ka mannä

eerohtschu un jakt's-rihtu bohde

taggad preefsch seemas-jakt's irr wiffas wajjadfibas papillam fagahdadas un itt ihpafchi peedahwaju tabs Perluftions-dubbultflintes, kas brangi istrahdadas, ka arri Lewangfche-flintes, kas no palkfalgalla lahbejamas un wehl leelä pullä

rewolver-pistoles

no tahm wifsmasalahm, to labbatä warr eebahst lihds tahm leelalahm, preefsch larra-wihru bruhles, pehz wiffusabbalahs eeriktes, ka: Lewangfche, Schmitt, Wilson un Scherps; lahbejamas-rihti, lahdejums, eerohtschu-elje r. Kad wehl flintu-meistert te warr dabbuht leelä pullä negattawus flintu-stohbrus, lafdu-kohtu flintu-scheptes un zittas wajjadfibas.

Johannes Mitschke,

Rungu-eelä.

Wisseem draugeem darru sinnamu, ka pee mannis irr dabbujami labbi balti lahposti par wifse-lehtafu zennu, prohti strehneeku dahrsä (Schüzen-garten) pee dahrsneeka **Auring.**

Darru wisseem saweem pasifstameem un draugeem sinnamu, ka esmu Mohrpilles draudse, Wul-fas muishas dsirawä, eeritejis wadmallas wellfchanu un willas lahfschanu un apfohlu labbu darbu, riltigu atdohfschanu un wifselehtafu zennu. **J. Ballohd.** 2

Tai isflawetä

wihna-pagrabä

Stahl-eelä pee rahtufschä

Robert Jaksch un beedr.

Rihgä.

kas jaw no 1844. g. pastahw, teel pahrodhts par taisnu un lehtu malfu, pa leelahm un masahm dallahm, wiffadas wihna fortes, täpat arri schampangeris, rumma un ihstais Englandes pohrters. 2

Petroleuma-

un Ligroang-lampas,

tabs pehdigi minnetas arri ka lukterus istaititas, ar porzellana fwezzehm, atkal no ahrfemmes leelä pullä pee mums aimesas un to meh's pahrodoham par lehtafu tirgu, — täpat arri lampu-daites, eljes-kannas pehz latras patilfschanas laträ laiffä pee mums dabbujamas. 1

J. Jaksch un beedris, Rihgä.

No Polizejas atwehlehts. Drillehts un dabbujams pee bilfschu- rn gramatu-drillektaja **Ernst Plates**, Rihgä, pee Behtera-basnijas N 1.

Plintes Tehws.

(Stat. № 41.)

Tibri brihnumi bij ar scho jauno nehgeri. Lihds schim wehl nesinnaju, ka Ciropas wiltus un pahrlifschana til dsikki melneem zilwefeem firdi warr eefaknotees. Praffiju tablak, gribbedams winna prahtu pa wiffam isdibbinahst:

„Kas manni nu apdrohschinahs, ka Tu pehz teem wahrdeem: kad mehrkis labh, tad arri zekki labbi, pa kurreem turpu teel, — arri ar mums nedarri; kas tad sinn, wai tas Lawh mehrkis naw, muhs isnihzinahst. Tas zeksch us scho mehrki irr muhsu nahwe, un muhsu nahwe Lawas azzis buhtu gluschi labba leeta.“

„Birna leeta, kas zilwekam peenahlahs darriht, ta irr pateiziba,“ ta melnais wihs atbildeja. „Tilkai besgohdis ween irr nepateizigs. Tu manni diwi reij no nahwes isglahbi, Tu effi mans ohtris tehws, tapehz pret Tewim tilkai warru pateizigs buht. Sa Turkus warreschu no nahwes glahbt, tad to gan darrifchu, tapehz ka Tu to gribbi, bet ne tadeht, ka Turkus mihtoju; Tewi wiffada wihs isglahbschu, jo Tewis deht ween taggad puhlejohs. Kad es buhtu zittad darrijis, tad Tu lihds ar wiffaem zitteem pagallam. Bet tas nenotiks, jo manna pateiziba Tewi isglahbs, un, warr buht, man weenam pascham ta warra rohlä, Tewi un offizeerus isglahbt.“

Dsikkas dohmäs nogrimmis es us semmi flatidamees paffuffam appafsch fewis fazziju: „Kä tad buhtu, kad Mubruku liktu fanemt zeeti, lai manna firds apsinnafehana paleel tihra un lai mans gohds ne-eet bohjä?“

„Tad ne weens zilwels us Kartumas pilsehtu wairs ne-atgreestohs, kas Lawus labbus darbus usteiz; Suhh wiffi buhtu pagallam, un Mubrukam arri buhtu jamirst, jo winsch sawu balto tehwu turr mihtu, täpat ka Abu midfa sawu melno dehlu mihle.“

„Tew taisniba,“ es atfazziju peezeidamees, „mihleju Tewi pa teeji ka dehlu un tadeht tizzu, fo Tu man falli; bet apfohlees ar wiffu spehku darbotees, lai regimente bohjä ne-eet, un kad to newarr, tad wiff masal offizeeri no nahwes jaglahb, zittad es arri Kartumas pilsehtas negribbu redseht.“

Mubruds sneedsa man rohlu, fazzidams: „Ro Tu gribbi, tas mannim til pat ka pawehleschana, un lai arri notiktu kas notildams, tizzi man, ka us Tewis fauna nedohmaju, zittad Tewi jamirst, bet jo drihsal teem offizeereem, ja winni mannis meerä nelaihtu.“

„Pehz tam melnais fritta us sawas guffu-weetas un peezu minutu laika jaw bij aismidjis, ka krahza ween. Zauru nakti es ne azzis ne-aisdarriju;

lahds gals warreja schim karram buht, kad saldati paschi sahft dumpotees?“

Dhträ rihtä bij peektdeena. Scho deenu deewa-bihjigs Bei par atpuhschanas deenu isredseja un tas teem flinkeem saldateem tohti patilka. Kä sin-nams, Turki sawu fwehtdeenu muhsu peektdeenä fwehti.

Gribbeju paschulait us lauku eet un fo schaut, kad leels pundurs apbrunnotu nehgeru atnahza. Plintes schahweena tahlumä tee pee lehgera peenahza, brunnas nolikka un paschi apfehdaht. Bet diwi ar strausu spalwahn ispuschfoti tuwojahs lehgeram til tahlu, ka tohs warreja runnajohst dsirdeht. Schee melnee wirsneeki gribbeja ar muhsu Beiju runnahst, bet kad winsch nehgeru walldas nepratta, tad man bij ja-eet par tultu.

„Ro Suhh gribbeet?“ ta es winnus pehz apfweizinaschanas usrunnaju.

„Mehs no Sums luhdsamees palihgu un glahbschenu!“ ta tas wezzafais atbildeja.

„Issalki fkaidrak, brahl, es nesinnu, fo Tu gribbi; wai flimneeki Suhhu fahdschä, kam Suhhu burwi newarr palihdseht; wai Suhhu jaunelkeem schlehpi faluhfufchi, ka eenaidneelus no saweem lohpu pulkeem newarreet atgainiht, jeb wai Sums pascheem sawä starpä eenais? Tadeht fakheet ar ihfeem wahrdeem, fo Suhh gribbeet?“

Tas wezzajs sawu ispuschfotu galwu grohsidams atbildeja: „Ne weena tahda leeta muhs nespeesch. Mehhs dsihwojam ar saweem nahburgeem leelä meerä, brunnas manneem jaunelkeem irr affas un labbas, burwi muhs djeedina täpat, ka lihds schim; bet muhs un muhsu nahburgus speesch leelaka gruhtiba. Jau trihs mehneschus muhs mohzi leels un breefmigs lauwa. . . Winsch buhs kahds noburts fristigs zilwels. . . Muhsu nogiptetas bultas winnam ne mas neslahde, daschu reis ar pulka bultahm, kas ahda faduhruschahs, winsch pufsohra gadda tellu nemm un eet prohjam; pehz kahda laika nahf atkal us laupischanu un irr gluschi weffels. Es pats weenreis redseju, ka winsch ar keppu schlehpu few no fahneem israhwa, tur kahds no muhsu jaunelkeem to bij eesweedis. Lauwa scho eerohzi ka kahdu smallu needru falauftija. Bitti lauwas buhtu ar tahdu duhreenu pagallam. Pehz kahdahm diwahm deenahm winsch te atkal bij un panehma weenu bisseli (sawada wehrschu flakka). Tapehz efsam nahfufchi luhgtees, lai Suhh sawas pehrtona biffes pee swehra paprohmetu, jo mehhs jau sem Suhhu glahbschanas stahwam!“

Scho runnu es Beijam pahrtulfoju un tas til plezjus ween raustiija, nesinnadams fo darriht. Bet to newarreja nehgereem pahrtulfoht.

„Kahdu padohmu Suhh mannim dohdeet?“ ta Beis praffija.

"Wai Zuh's manni kà leitnantu jeb kà gehgeri praffet?"

"Kà gehgeri!" winsch smeedamees atteiza.

"Kà gehgers Zums to padohmu dohdu un gribbetu tohs lautinus no ta breefmiga lauwas atfwabbinaht!"

"Un ko tad man kà leitnants fazzitu?"

"Kà offizzeers Zums to padohmu dohtu, palikt pee saldatu pulka!"

"Labbi," atteiza Beis, "Zuh'su padohms tiks peepilbihts us abbejadu wihs. Memmeet preefsch femis wis labbakohs regimentes gehgerus un eita us jalts; es palikschu pee saldatu pulkeem; bet pehz faules no-eeschanas Zums waijaga buht atpalkat, tapehz ka mehnefs gaischumâ mums waijadsehs us preefschu dohtees, ka warram ahtral gallâ tikt!"

"Nehgeru wirfneeki un es no Beija atwaddijamees. Pehz desmit minutehm jau biju firgam mugurâ, mannim lihdsi Mubruks un desmit gehgeri no offizzeereem, wiffi dewamees probjam, pa preefschu to semmes gabbalu apluhkocht, kur lauwei warr labba peektuht.

Nehgeru sahdschai bij kahdas fimts pufs appatas bubdinas un schis wiodus bij kahdu juhdsi tahlu no lehgera. Sahdscha bij Nihl uppes lihsumâ, kur beefs meschinsch ar semmeem kohkeem atraddahs. Te mums rahdija to aplohku, kur lohpi taggad lauwas deht jaturr. Sehta bij gan drihs septinu pehdu augsta. Nehgeru wirfneeks fazzija:

"Bahr scho sehtu lauwa katru reis ar sawu laupijumu pahrlchza, un nelihdseja ne ka, ka bshwahm un kleebsahm — swehrs nahza atkal, it kà muhsu breefschanas ne mas nebuhtu dsirdejis. No tam warr flaidri redseht," ta winsch bailigi stahstija, "ka schis lauwa irr neschkihsts gars; zitti lauwas, kad teem no palkatas flaigna, ne kad tai paschâ weeta ne-eet, jo tahda weeta winnam aisleegta. (Pehz nehgeru dohmahm tahda weeta apburta, ka lauwas tur naw wairs brihw eet.) Ja schas swehra newarreh's rohkâ dabuht, tad mehs drihs par nabbageem paliksim un mums no schahs weetas buhs probjam ja-eet. Newarru ne mas saprast, kapehz labbais gars us mums tik dufmigs.

Tà nehgeru waddons weenâ mehrâ plahpaja. Lauwas pehdas labbi apstattoht, warreja manniht, ka winsch pa teesi nebij no masajeem, jo es ar sawu plaukstu, kas arri nebij wis tik schaura, newarreju winna pehdas aplaht.

"Nu kur tad tas eenaidneeks taggad buhtu atroh-dams?" Nehgers atbildeja:

"Ah, winsch no scheijeenes naw tahlu. Zuh's taihni winna midsenê tilfeet, kad pa pehdahm lihdsi mescham eeseet. Lauwa muhsu nahburgôs ne kad ne-eet, tapehz mums weeneem pascheem ta flahde jazeesch. No midsenes winsch nahk teescham us muhsu sahdschu pa tahm paschahm pehdahm, tà ka jau labbu zellinu eeminuis."

"Tas gluschi labbi," Mubruks nonurdejahs. Es kommandeereju:

"Sirgeem muggurâ! un Zuh's, wirfneeks, nemmeet feschus wihrus lihdsi un weddeet muhs us meschu, lai tas nelabbais gars dabu drufzin no mums bihtees, un lai mahzahs tik daudj gobbu prast, ka nepaleek midsenê gulloht, bet nahk pretti, muhs fanemt un apfweizinaht."

"Nebihsteetes wis," nehgeru waddons atteiza, "schis lauwa naw bailigs, winsch gan sinna, kà waijag isturretees."

Nu garra rinda jahneeku un kahjenceku, apbrunoti wihi, ar schekheem, stohpeem un bultahm, dewahs us meschu. Pa pehdahm eedami atraddahm meschmallâ to weetu, kur warreja dohmaht, ka lauwa gull. Apstahjamees un turrejahm farrapadohmu; wiffi bij ar to meerâ, ka lauwas waijagohht no midsenes isdihht, lai nahkocht flajumâ, ka pret winnu warr karru west.

Makketu, ko par usluhgshanas sihmi fruhmôs mest, lai lauwa ahra nahk, to mums nebij pee rohkas; tapehz suhtiju feschus gehgerus ar tschetreem melnejeem, kas mums par waddoneem derreja, lai tee meschâ jahj un lauwa zaur kleegechanu un schauschanu no midsenes us mums dsenn. Tee aisgabja, un mehs, plintes schahweenu tahku no meschmallas, weens no ohtra desmit sohku pastarpas nostahjamees, gaididami, kas nu nahks. Mubruks man stahweja labbajâ pufse, kahds wezzigs offizzeers kreisajâ; offizzeers leelidamees teiza, ka jau daudreis effoht bijis us lauwa-jalts.

Warr buht kahdu weerendel stundu gaidijahm tad dsirdejahm, ka muhsjee sahka meschâ kleeht un schaut.

No eesahluma likkabs, ka dsinnejeem ne-isdohfees, lauwas useet, bet kad brehkschana un schauschana mums ar weenu tuwak nahza un dsinneji jau lauwas midseni bij aplenkufchi, tad us reis isdsirdahm dufmigu ruhkschanu un tai paschâ azzumirkli arri nehgeri, kas pee mums bij palikufchi, sahka kleeht: "Lauwa nahk, lauwa nahk!"

Nahza weens stalts un gauschi smuks swehrs ar leeleem stikkeem pah fruhmeem no mescha; muhs eeraudsihs winsch palikka stahwoht, it kà buhtu brihnejees par tabdeem gehgereem.

Kas brihwam lauwas pretti stahwejis, tas gan sinna, kas tas irr, winnam azzis flattitees. Man, jau wezzam gehgeram, scho breefmigu spehku mannoht un winna lohkanumu redsoht schauschallas gabja par kauleem. Sirgi drebbeja kà apschu lappas un stahweja zeeti us preefschahjahm, azzis un nahsis isplehtufchi.

Nehgeri gan sawas bultas us lauwas schahwa, bet netrahpija, pehz tam blauidami aisfrehja.

Bet schis tuffnescha kehniensch sinna gan, no kurras puffes tam nelaima un launums gaidams.

Winfch par teem behgteem ne ko nebehdaja, bet greefsahs us muhsu puffi, ar asti semmi fidsams.

Manni gehgeri, tikko lauwu eeradsijufchi, plintes tuhlin likka pee waigeem, tshetri schahwa us reises; bet wiffi bij druszia fatrubfufchees — tà ka tik weena lohde lauwam mugguru nobrahja, par fo schis dufmigi eeruhzahs un nolikkahs us lehfschanu.

Mubrufs likkabs us scha azzumirkta gaidijis. Tik mums abbeem ween wehl plintes bij lahdetas. Winfch mehrkeja un schahwa, bet netrahpija tapat, tà tee zitti, jo winna firgs tai azzumirkli, kur schahweens wakkà ghja, fahka flaititees, proht, tapeh, ka lauwa mannam kreifahs puffes gehgera firgam us fkaufsta uslehza un nabbaga lohpiu stenedamu tà ffallinu falauja.

Pa to starpu Mubrufs ar leelu dunzi rohkà pee mannim blakku nostahjabs, un winna firgs, wakkà buhdams, lehfscheem ween aissfrehja us lehgeri. Mubrufa ghimis bij no dufmahm pelleks tà pelni. „Wai juppis, kad man schoreis bij japuhdele!“ Es fazziju:

„Behd, Mubrufs, lai Lewi lauwa nefaplehsch!“

„Mubrufs bes Lewis ne-ees wis,“ tà winfch atbildeja.

Lauwa bij firgam faklâ stipri eekohdees un nabbags offizeers appafsch firga gullebams ar sohbeni gan lauwam deegjan par galwu dewa, bet tas winnam ne maj nelikkahs fahpohht.

Es nu likku sawu plinti pee waiga un laidu wakkà. Mans schahweens trahpija, jo es mehrkedams nedrebbeju; lauwa laida firgu wakkà palehzahs us weenu puffi un bij pagallam. Behzak dabujahm redseht, ka astonas lohthes smagga lohde lauwam paschâs galwas smadenis palikkufe.

No firga nolehziis apfhattiju swehru tuwumâ, un paschulais arri nahza dsinneji no mescha. Winni newarreja tadeht schaut, ka meh schpreetschâ stahwejahm; tahdâ wihse winni schaudami warr buht muhs paschus buhtu trahpijufchi. Effohht arri sinnajufchi, ka manna plinte ween warroht lauwam gallu darriht.

Es par tahdu gohdu pateizohs, un Mubrufs, ar ween wehl dufmigs, taifijahs lauwam kaschoku nowillt. Mubrufs newarreja ne kad sawam firgam peedoht, ka winna lohde tapat tà to zittu, netrahpija un weenad nurdedams fazzija: „Ka tu fapuhthu ar sawu flaitifchanohs.“

Lee nehgeri, kas preetsch tam aishbeha eeraddahs atkal pee mums. Nehgeru waddons nehma sawas dselschu sprehdjes no kahjahm un schkinfoja mannim. La brahlis pasneedsa man smuktu ar tshuhfklas ahdu apwilltu schkehpu.

Ik katris no melnajeem gribbeja man ko peedahwahrt. Kamehr lauwam ahdu nowilla, tamehr apfhattiju to, tà likkabs, mirruschu offizeeri; winfch

nebij wis noht, bet tikfai nogihbis ween, tapeh, ka bailes to par dauds pahrahmufchas un affinis par dauds notezzejufchas.

(Uf preetschu wehl.)

Rahdas dohmas Afrikaneescheem par sneegu un leddu.

1846. gaddâ us pelnas zerredams Amerikaneets lahdeja fuggi ar leddu un brauja us Batawijas pilsehtu. Amerikaneeschu fugges ghja gan drihs katru reis ar ballastu, (tas irr fugges lahdiensch ar granti, almeneem un schahdahm tahdahm leetahm, kas dauds negeld), us Rihta-Indiju, un kad nu leddus eedabbufchana un sapakkafchana dauds nemakfaja, tad warreja zerreht, ka warrehs karstâs semmès ar leddu fo pelniht. Tahdâ wihse lihds schim us Java (falki: Dschawa) fallas taggad pulka leddus bruhke. Slimneeku nammôs taggad tur leddus dascham gruhthas atweeglina. Seelakôs reisneeku gastufschôs un baggatâs mahju buhschanâs leddus netruhfst: sweests tur pufs schkihsts, us leddus stahwoht, tà pee mums, pee katras glahses uhdena waijaga arri leddus gabbalina: ar wahrdu fakohht bes leddus winni wairs negribb ne kahdâ wihse istift. Warr dohmaht, ka zaur pirmo leddu tur johzigi stikli gaddijufchees. So tur sneegu un leddu ne buht nepasihst un kad weenam fazzitu, ka pee mums uhdens til zeets paleek, ka warr pa wirfu eet un braukt, tad ik katris dohmatu, ka pasakku stahsta. Par pirmo leddus aptaufstifchanu mums bij fo brihneetes. Sawas- un zittu fallu eedfihwotaji tà arri Giropeeschu behrni, kas no leddus ne fo nesinnaja, pee pirmahs leddus aptaufstifchanas eekleedsahs: „degg! degg!“

Wiss leelaku johku isdarrija kahds kungs, kam winna draugi palihgâ nahza. Leddus andelmanna draugs dsihwoja kahdas diwi juhdses no pilsehtas, kur leddu pahrdewa. Schis draugs nu fuhthja sawus puischus paschâ deenas widdû lihds ar usraugu pee leddus andelmanna. Usraugam bij usdohts, labbu leelu leddus gabbalu pirkt. To winfch arri riktigi isdarrija: nopirka leddus gabbalu, apfehja wis apfahrt ar strikkeem, bahja bambus needru (refna stipra needra tà widdeja kahrte) zaur strikka zilpu un katris puisis sawu needras gallu us kameescheem nehmis dewahs us mahjahm. Usraugs sinnams lihdsi, ka leddu nenofohg. Ko nu atneffa mahjâs? Tik tufschus strikkus ween. Bet nu nahza tee ihstee johli. Kungs bahrgi puischeem ghja wirsû, kur leddu likkufchi. Usraugs arri nesinnaja ne ka teikt; wiffi trihs brihnejahs muttes atplehtufchi. Winni taifnodamees aishildinajahs, ka pilsehtâ effohht leddu stipri ar strikkeem apsehjufchi, iskrist newarrejis. Sagts arri nebij. Sawaneeschi newarreja un newarreja fapraft, kur leddus palizzis. Kad nu teem weenad ween wirsû stahjahs, kur led-

dus palizzis, tad winni pufs ar bailehm atbildeja, ka leddus effoht pa wiffam fleppeni aisinghjis, gluschi nesaprobhtamâ wihse effoht pasleppen aismilzees probham.

Kahds wezs nehgers bij par matrosi us Dllandi atnahjis, tas tohti ehmigi par sneegu un leddu runnaja. Winnam nebij ne kahda wahrda, ar fo sneegu un leddu nosaukt, tapehz us sawu wihsi, saz-zija, ka Dllandê no leela aufstuma uhdens effoht gluschi nomirris. „Zuhra nomirrusch;“ tã wansch teiza, „uppes arri nomirruschas; kad uhdeni isleij ahrã, tad arri tuhlin nomirrist.“ Nu winnu gribbeja pamahziht un tam teiza, ka uhdens ne-effoht nomirris, bet nehgers atbildeja: „Sungoh mati!“ (nudee, Deews fohdi) wihse uhdens nomirris; es to pats ar sawahm azzim redseju.“ Beidsjohht taf wansch arri liffahs pamahzitees un fapratte, kad tam teiza, ka uhdens ne-effoht wis nomirris, bet liffai gulloht. „Sungo!“ (nudee) tas irr taisniba; es arr redseju, ka fittã laikã uhdens atfal fahf street un kustetees.“ Zittu reis wansch atfal stahstija, ka ahrã staigajohht tam mehtelis balts palizzis (farma); bet pehrive ta ne-effoht bijuse, jo no mehteka to warrejis noslauzihht; pehz tam, kad noslauzihht, mehtelis atfal palizzis balts. Wispehdigi wansch (nehgers) faprobtoht, ka tã effoht dikti aufstis, jo kad tuan allah, Deews tas kungs, leekoht liht, tad leetus, pirms semmê nonahfoht, teekoht zaur aufstumu samaitahht un paleekoht gluschi balts. Tas bij sneegs. Nehgeris gan wiffu fapratte un sawas dohmas par schahm leetahm tã warreja tã isteiza. Safalschana pee fittsemneekem irr pa wiffam swescha lecta.

Smecklu stahstini.

Kinas semmê naw ne kahdu jauna gadda rehlinumu, jo wiffi parrahbi, kas pee ammatneekem un kohpmanneem taisiti, preeksch jauna gadda walfara ja-aismalksa. Tas naw pee Kineescheem ne kahds liffums, bet liffums un eeraddums, kas daschu reis tif stipris, ka zitti labbal sewim dshwibu nemm, nekã to kaunu zeesch, ka newarroht jauna gadda walfarã parrahdus aismalksahht. Kad kahds negribb ar labbu malksahht, tad tas, kam parrahdã, jauna gadda walfarã sawu parrahdneeku apmekle un fahf draudeht; ja draudi nepalihds, tad schis weesis fahf parrahdneekam mahjuleetas sadaufiht un mahju paschu noplehst; tahdã wihse teef swehtku preeki nihzinati un Kineeschi fakka, ka ta effoht sihme, ka parrahdneekam zauru gaddu flikti eeschoht. Zittureis parrahdneekam isdohdahs, no tahdas liggas isbeht, bet preeksch tam atfal zittas sahles. Parrahdu dsinnejam naw wairs jauna gadda rihtã brihw, malkschanu pogeheht, tapehz leekahs ne buht nesinnohht, ka jauna gadda rihts; wansch to tã apsihme, wehja lukteri

eededfinadams, ar fo paschã deenas laikã parrahdneeku us eelahm mekle.

Gandrihs us tahdu paschu wihsi kahds kohpmans Pehterburgã parrahdus peedsinnis. Wansch eet sawa parrahdneeka bohde un luhds, lai winnam kahdu feeru dohd, gribboht smekleht. To newarreja leegt. Parrahdu dsinneis feeru pa wiffam sagraijija un isnihzinaja, ka kohpmanam zaur to leela stahde. Un tã wansch nahza katru deenu, ar zittu prezzes gabbalu tapat darridams, kamehr kohpmans aismalksaja.

„Salki, Pehter, fur warr tahdas sahles dabbuht, kad ar tahm eefmehre, ka atfal matti aug?“

To Tew labpraht teiffchu, bet ta leeta tif walfarã ween isdarrama. Tew jagaida tahdas walfaras deenas, kad leetus taisfahs. Ja tahda deena atnahfuse, tad nemm schlehrites un dohdees us lap-painu meschu, kahdu labbu draugu lihdi nemdams. Meschã nonahfuscham Tew janokemm zeppure un ja-apmettahs zeltos, lai labbal pee galwas warr peekluht. Ja deena tahda, fur leetus taisfahs liht, tad ohdi nahfs barru-barreem, nomettisees us pliffas galwas un sahfs ar dselloni durt. Kad kahds ohds snuffi, kas tif resus tã mats, labbi dsitti galwas ahrã eeduhris, tad snuffis jeb dsellons pee ohda galwas ar schlehritehm janogreesch. Dsellons tã galwã eedurts tã paliks un augs par mattu. Us tahdu wihsi warr wiffu galwu ar mattecem apdehtstihht.

Weefneeka burschis raksta no Rihgas us semmehm schahdu grahmatu: „Wihiti wezzaki! Man tã Rihgã gluschi labbi patihht, meisters jau liffa man ahdu nowillt un fazzija, ka liffchoht manni us leeldeenam laut. No jauna naw ne kas fo rakstihht; tiffai dauds reis noslihufuschus zilwefus useet, es zerreju, ka manna grahmata Zuhst tapat atrad-dihst. Zuhju paklausigs dehts Prizzis.“

Ar palihgu. Kahdam jaunam skohlmeisteram, kas 19 gaddu wezs apprezzejahs un 10 skohlas behrnus mahzija, waijadsaja scho waffar skohlas atstahht un pret Trantscheem karrã eet. Majors, kas winnu pee pulka peedallija, uspraffija: „Zif ilgi jau effect apprezzejuschees?“ „Diwi gaddi,“ tiffa atbildehts. „Zif behrnu Zums?“ „Desmit,“ skohlmeisters atteiza. „No? tas newarr buht teefa!“ „Zir gan teefa, man bij palihgs.“

Atbilledams redaktehrs A. Leitã.

No Benjures atwehlehts.

Rihgã, 22. Oktober 1870.